

EMO 70. YIL ENERJİ GÖRÜNÜMÜ ÖZELLEŞTİRMENİN HUKUKU

Ali Yiğit

EMO 36 ve 37. Dönemler Yönetim Kurulu Başkanı
aliyigit59@gmail.com

KİT'LERDEN ÖZELLEŞTİRMeye GİDEN SÜREÇ

Belirli bir dönem sermaye birikim modelinin temel taşları olan KİT'ler, 1929'da yaşanan ekonomik bunalıma yönelik Keynesyen politikaların yoğunlaştığı devletçi çözüm arayışlarının bir sonucu olarak, devletin ekonomik yaşam içindeki doğrudan düzenleyici ve girişimci olarak yer alması, kilit sanayi yatırım ve üretim faaliyetlerinin yürütülmesi, altyapı oluşturulması, sermaye ve genel anlamda ekonomilere yön verilmesi amaçlarıyla oluşturulmuştur.

Gelişmişlik düzeyleri birbirinden farklı piyasa ekonomisine sahip ülkelerde de değişik büyüklükte KİT'ler oluşturulmuştur. 1. Dünya Savaşı sonrasında genel eğilimi olarak saptanabilecek devletçi yaklaşımlar, piyasa ekonomisinin büyük kriz yaşadığı 1970'lerde tartışılmaya başlanmıştır.

Yaşanan bunalımın, büyüme hızlarının düşmesi ve stagflasyon olgusunun, temelinde devletçi müdahaleyi ve devletin ekonomik yaşam içindeki konumunu gören yaklaşımlar, çözümü kamunun ekonomik etkinliğini küçültmekte görmüşler ve klasik iktisadın devlete yüklediği görevlerin, günümüz koşullarıyla yeniden tanımlanmasıyla ulaşılan hacim dışındaki faaliyetlerin tümünün özelleştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Yani kapitalizm, 1. Dünya Savaşı'ndan sonra krizi aşmayı nasıl KİT'leşmede gördüyse, 1970'lerle ortaya çıkan krizini aşmayı da KİT'lerden kurtulmakta görmüştür.

Özelleştirme kavramının ilk kez akademik tartışmalardan sıyrılıp pratik bir süreç olarak karşımıza çıkması Reagan-Thatcher ikilisinin ABD ve İngiltere'deki iktidar dönemlerinin eseridir. Önceleri KİT'ler üzerine kar/zarar tartışmasıyla şekillenen, kamu açıkları ve açıklar olmayınca refahın artacağı teziyle beslenen ve özünde başta sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, haberleşme ve enerji gibi kamu eliyle sürdürülen hizmetlerin temel mal ve hizmet alanlarının yeni ticari alanlar olarak yeniden örgütlenmesini hedefleyen anlayış özelleştirme kavramında vücut buldu. Amaç tıkanan sistemin önünü açmak ve dev ulaşarı tekellere nefes aldırma.

Günümüzden yüzksur yıl önce Rosa Luxemburg 'sistem ancak yeni yağma alanları bulursa yaşayabileceğini' söylemişti. İşte bu yeni yağma alanları kamusal hizmet alanlarıydı. Devleti küçültmek adına yağmayı büyütme süreci bu şekilde başladı.

Enerji Sektörüne Genel Yaklaşımlar

1970'lere kadar petrolün sonsuz ve ucuz olduğu gibi görünmez bir kural tüm dünyada ekonomik verileri belirlemekteydi.

1970'li yıllarda art arda yaşanan petrol krizleriyle daha da derinleşen krizin sorumlusu olarak, bir önceki kriz döneminde adeta bir kurtarıcı gibi sarılan 'refah devleti' uygulamaları gösterilmiştir. Krizden çıkış yolu olarak da

- devletin ekonomik alandaki tüm girişimlerinin tasfiye edilmesi
- kamu adına işletilen tüm kurumların topyekün özelleştirilmesi
- devletin sosyal alandan tamamen el çektilerilerek piyasalaştırılması gerektiği ileri sürülmüştür.

Uluslararasılaşma, liberalleşme sürecinde hem tüm mal ve hizmet üretiminin piyasaya yönlendirmeleriyle belirlenmesi ideolojisi, hem de yerel sermayeye ucuz girdi sağlayarak rekabet gücünü arttıran kamu işletmelerinin bu yeni süreçte misyonunu büyük ölçüde doldurmuş olduğu pratik gerçeği, özelleştirme talebini hızlandırdı.

Daha önceleri akademik düzeyde tartışılan özelleştirme kavramı ile ilk tanışmamız 1983 Millet Vekili Genel Seçimleri sırasında HP Genel Başkanı ile ANAP Genel Başkanı'nın bir TV programında 'Boğaz Köprüsü Hisselerinin Satışı' tartışmasıyla girdi.

Özelleştirme fikrinin arka planı ekonomik olsa da ülkemizde tartışmalar iki eksende başlatıldı.

Birincisi; **'Devlet vatandaştan vergi topluyor ancak bu vergileri vatandaşın hizmet olarak değil KİT'lerin açıklarını kapatmak için kullanıyor. Devlet KİT yükünden kurtulursa topladığı vergilerle vatandaşın daha iyi hizmet eder'** şeklindeki liberallerin savunduğu tez buydu.

İkincisi ise; **'Devlet KİT'ler aracılığıyla büyük bir ekonomik gücü elinde tutuyor ve bu güçle de baskıcı ve işkenceci bir yapı oluyor. Devleti ekonomik gücünden arındırırsak devlet demokratikleşir. Demokratik devlet te kalkınmanın önünü açar'** şeklinde özetleyeceğimiz sol liberallerin teziydi.

Bu tartışmalarda kamuoyunun ikna edilmesinde önemli etkenlerden birisi de ülkemizdeki kamu işletmelerinin kötü yönetiliyor olduğu gerçeğidir.

İkna argümanlarının başlıcaları, kamunun yükünün azaltılması, rekabetin geliştirilmesi, verimliliğin artırılması, hizmet kalitesinin artması, hizmetlerin ucuzlaması ve piyasa süreçlerini geliştirilmesi olarak sıralanıyordu.

1980'lerin ortalarında başlayarak günümüze kadar devam eden özelleştirmeler, toplumsal yaşama bakıştaki temel kırılmayı da göstermektedir. 'Refah Devleti' döneminde egemen olan 'yurttaşların yaşam seviyesinin yükseltilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması' anlayışı yerine, piyasa güçlerinin egemen olduğu ve yurttaşların kaderinin de piyasanın insafına terk edildiği bir anlayış, bu yeni dönem damgasını vurmuştur.

Toplumun bütün olarak mutluluğunu, kalkınmasını ve refahını sağlamayı amaçlayan politikalar devre dışı bırakılarak, toplumun yalnızca stratejik öneme sahip belli kesimlerinin çıkarları üzerine inşa edilmiş bu yeni hegemonya biçimi, küresel çapta bir yoksullaştırma ve yoksullaştırma harekâtı olarak gelişmiştir.

Uygulamaların sonucu ne oldu?

Kırk yılı aşkın süren neoliberal uygulamalar sonucunda; eğitim, sağlık, enerji, barınma, sosyal güvenlik başta olmak üzere tüm temel ihtiyaç alanları piyasaya terkedilmiş ve 'devlet - vatandaş' ilişkisi yerini 'tüccar-müşteri' ilişkisine bırakmıştır.

Artık yoksullar için eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, enerji, doğal gaz gibi temel ihtiyaçlar erişilemez ya da ihtiyaçları oranında erişemedikleri bir noktaya gelmiştir.

Nereden Çıktı Bu Kamusalılık Kavramı?

1990'lar özelleştirme karşıtı mücadele ve etkinlikler geçti. Artık özelleştirme karşıtlığı yerine nasıl bir kamu, nasıl bir kamusalılık istiyoruz üzerine konuşmak gerekiyordu.

Sevgili Can Yücel'in dediği gibi 'Başka türlü bir şey benim istediğim. Ne ağaca benzer ne de buluta...'

Bizler 'Başka türlü' bir isteği olanlar 'başka türlü olanı' tanımlama veya bunu ete kemiğe büründürme konusunda çok etkili olmadık.

Hemen hemen tüm büyük özelleştirmeler yargıya taşınmış ve sayısız dava da kazanılmış olmasına karşın özelleştirmelere engel olunamamıştır. Geline nokta özelleştirme karşıtları olarak kaybetmiş durumdayız.

Özel hayatımız dışında özelleştirilecek bir şey kalmadı denilebilir.

Kırk yılı geçkin süre içerisinde sendikaların, odaların ve kitle örgütlerinin özelleştirme üstüne sayısız etkinlikleri ve kamuoyu bilgilendirme çalışmaları oldu.

TEMEL KAVRAMLAR

Kamu Hizmeti Kavramı

Anayasa Mahkemesi, 28.06.1995 tarih ve 1994/71E.1995/23 sayılı kararında kamu hizmetini, **'En geniş tanıma göre kamu hizmeti, devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel**

ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinliklerdir.' şeklinde tanımlamaktadır.

Bir kamu hizmetinin özel kişi ya da kuruluşlarca yerine getirilmesi hizmetin niteliğini değiştirmez. Oysa tüm kamusal hizmetler özelleştirilmiş ve ticari meta olarak değerlendirilmiştir. Oysa bir kamu hizmetinin özelleştirilmesi bir **'imtiyaz'** devridir. İmtiyaz devirleri de Danıştay denetimine tabidir.

Kamu hizmetleri özelleştirilirken **'özel hukuk sözleşmesi'** olarak işlem görmüştür. Bu da hizmetin niteliğini değiştirmektedir.

Anayasa Mahkemesi 24 Ocak 1995 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 3974 Sayılı Yasa'nın iptali gereğesinde; **"Anayasa yargısı alanında bir hizmetin kamu hizmeti olup olmadığı ve bir sözleşmenin de imtiyaz sözleşmesi yasaya değil, niteliğine bakılarak saptanabilir"** ifadesini ve Kamu Hizmeti tanımında ise; **"devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinliklerdir. Toplumsal yaşamın zorunlu gereksinimlerini karşılayan hizmetler, nitelikleri gereği kamu hizmeti olarak görülmüştür. Düzenlilik ve süreklilik kamu hizmetinin önemli öğelerinden birini oluşturmuştur. Çünkü bunun yokluğu toplum yaşamını altüst eder."** ifadesini kullanmıştır.

Hangi Hizmetler Kamu Hizmetidir?

Kamu hizmeti tanımına giren hizmetler şunlardır; ulusal ve yerel savunma, belediye hizmetleri, demiryolu hizmetleri, eğitim, sağlık, elektrik, su, gaz, yol, baraj, liman, kanalizasyon, haberleşme, altyapı vb.

Kamu hizmetlerinin idari sözleşmeler yoluyla özel hukuk kişilerince yerine getirilmesine imtiyaz denir. Anayasamızın 155. Maddesi gereğince imtiyaz sözleşmeleri Danıştay denetimine tabidir.

Egemenlik ve Hukuk

Devlet, yönetenlerine iki önemli araç vermektedir. Birincisi "Egemenlik" tir ve devletin en geniş tanımı da "Egemen" dir. Devlet sınırları içinde, başka bir otorite ile eşit değildir. En yüksek yetki ondadır ve bu temel bir yetkidir. Başkasından alınmamıştır; doğrudan doğruya devletin devlet olmasından doğmuştur. Egemenliğin bir de dışa dönük yüzü vardır ve buna göre, devlet, yaşadığı uluslararası düzende - yine egemenliğinden dolayı - öteki devletlerle - ilke olarak - eşittir. Başka devletlerce, ancak kendi isteği ile bağlandırılabilir. Bu özelliğine devletin bağımsızlığı denir.

Devletin en önemli ikinci aracı hukuk yaratma yetkisidir. Pozitif hukuku devlet ortaya koyar. Devlet toplumda hukuk yaratan tek merkez değildir, ancak bütün sosyal grupların irade ve kararlarına "uyulma zorunluluğu"nu, giderek "hukuksal" niteliği veren de devlettir.

Kamusal Yaklaşım

Kamu hizmetinin ne olduğu konusunda değişik tanımlamalar vardır. Bu nedenle kamu hizmeti konusunda görüş birliği yoktur. Ancak sosyal devlet mantığı içerisinde düşünüldüğünde Anayasa Mahkemesi'nin 28.06.1995 tarih ve 1994/71E.1995/23 sayılı kararında kamu hizmetini, **“En geniş tanıma göre kamu hizmeti, devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinliklerdir.”** şeklinde tanımlamaktadır

Gerek bu tanımdan gerekse kamu hizmetinin niteliğinden dolayı bu hizmet yasa ile tanımlanamaz. Yani neyin kamu hizmeti neyin değil olduğuna yasa koyarak karar verilemez.

Ancak bir dizi kamu hizmetinde olduğu gibi -T.C. Anayasa'sının 2. Maddesi T.C.'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu tanımını getirmektedir- bir kamu hizmeti olan elektrik enerjisinden bu ülkede yaşayan herkesin ihtiyacı kadar yararlanabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle ülke içinde etkin bir dağıtım yapılması zorunludur.

Hukuk Kuralı

Çağdaş toplumlarda, devlet faaliyetlerinin büyük bölümü, hukuka dayanarak, hukuksal biçimler altında yerine getirilir. Anayasalar, kanunlar, tüzükler, yönetmelikler, idari kararlar, mahkeme ilamları, vb. Devlet iktidarının Temel faaliyet araçlarıdır.

Uluslararası Tahkim Nedir?

İngilizcede 'Arbitration' olarak kullanılan kavram Türkçeye Tahkim (Hakemlik) olarak geçmiştir.

Hakemlik kavramında kararlar; uyuşmazlıklar durumunda olan tarafların önereceği birer kişi ve ortak belirlenen bir başka kişinin vereceği karar ile alınır. Bu kişilerin hukukuğu olması da şart değildir.

Türkiye'de özelleştirme girişimleri, iç hukuka takıldığından sözleşmeleri iç hukuk dışına taşımak için kullanılmış bir yöntemdir.

Kanunların Üstünlüğü – Sözleşmelerin Üstünlüğü

Dünyada iki tür hukuk sistemi vardır:

Kıta Avrupası Hukuk Sistemi

Anglo-Sakson ve Anglo-Amerikan Hukuk Sistemi.

İki yaklaşım arasındaki Temel fark şudur; Kıta Avrupası Hukuk Sisteminde kanunların üstünlüğü varken Anglo-Sakson ve Anglo-Amerikan Hukuk Sisteminde sözleşme hukukunun üstünlüğü vardır.

Amacı kar olan özel şirket ile amacı kamu yararı olan devlet eşit olamayacağı için aralarındaki sorunları çözümünü tahkim yoluyla olamaz.

İdare'nin kamu hizmetine yönelik yapmış olduğu 'İdari Sözleşmeler' niteliği gereği İdare Hukuku dışına çıkarılamamaktaydı. Yani Danıştay Denetimine tabi durumdaydı.

YASAL DÜZENLEMELER

Enerji Sektöründeki Özelleştirmeye Yönelik Yasal Düzenlemeler

13.06.1994 tarihinde çıkarılan 3096 Sayılı Yasa: Bu Yasa ile Türkiye Elektrik Kurumu dışındaki özel hukuk hükmüne tabi sermaye şirketleri statüsüne sahip yerli ve yabancı şirketlerin elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı ve ticareti ile görevlendirilmesini düzenlemektedir.

3096 sayılı kanuna dayanılarak 1988- 1994 arasında birkaç kez Elektrik dağıtım özelleştirmesi ihalesi yapılmıştır.

İstanbul Anadolu Yakası ve Kayseri elektrik dağıtım ve ticaretinin özel sektör eli ile yapılması gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

13.06.1994 çıkarılan 3996 Yasa: Bu yasa ile bazı hizmetlerin Yap İşlet Devret (YİD) modeli ile yaptırılması öngörülmüştür.

24.11.1994 4046 sayılı yasa: Bu yasa genel olarak Özel- leştirmeye yönelik yasadır. Bu yasa ile Özelleştirme Yüksek Kurulu ve Özelleştirme İdaresi kurulmuştur.

1997 yılında 4283 sayılı yasa: Bu yasa ile Yap İşlet Devret (YİD) Modeli yerine Yap İşlet (Yİ) modeli getirilmiştir.

1999 Anayasa Değişikliği

13.8.1999 tarihli ve 4446 sayılı Kanunla Anayasanın 125 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların **“...Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların millî veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir”** hükmü getirilmiştir.

Söz konusu Anayasa değişikliğine paralel olarak kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde tahkim yoluna gidilmesi Anayasanın 47. maddesine eklenen hükümle **“Devlet, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzel kişilere yaptırılacağı veya devredilebileceği kanunla belirlenir”**

4446 Sayılı Yasa

Yine 4446 Sayılı Yasa ile Anayasa'nın 155. Maddesi değiştirilerek Danıştay'ın yetkisi kısıtlanmıştır.

Daha önce İmtiyaz sözleşmeleri 10 Haziran 1326 (1910) tarihli Menafii Umumiyye Mütteallik İmtiyazat Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir. Kanunun 1. maddesine göre devlet adına imtiyaz verme yetkisi Bakanlar Kuruluna aitti.

19961 Anayasası ile Danıştay Kurularak Anayasanın 155. maddesine göre de herhangi bir kişi ile imtiyaz sözleşmesi akdedilirken Danıştay'ın görüşünün alınması zorunlu hale getirilmiştir.

Ancak Danıştay tarafından en geç iki ay içerisinde bildirilecek olan bu görüşle idare bağlı değildir. Bakanlar Kurulu ya da yetkili idare, Danıştay'ın görüşünü uygun görmezse, sözleşmeyi önceden belirlediği şekilde akdedebilir.

Türkiye Elektrik Kurumu'nun Parçalanması

TEK 1993 yılına bölünerek Türkiye Elektrik Üretim ve İletim AŞ (TEAŞ) ile Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ) olmak üzere iki adet İktisadi Devlet Teşek-külüne dönüştürülmüştür.

TEK' den TEAŞ ve TEDAŞ isimli iki ayrı kar amacı güden şirket oluşturulmuştur.

1996 Yılında TEDAŞ 29 ayrı işletmeye bölünmüş ve İşletme Hakkı Devri Yoluyla Özelleştirilmenin öni açılmıştır.

2001 yılında TEAŞ, Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) ve Türkiye Elektrik İletim A. Ş. (TEİAŞ) Olarak ikiye ayrılmıştır.

1999 Anayasa Değişikliklerinin devamı niteliğinde 21 Ocak 2000 tarihinde 4501 sayılı "Kamu Hizmetleri İle İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Halinde Uyulması Gereken İlkeler Dair Kanun" çıkarılmıştır.

4501 sayılı kanunu 6. maddesine göre "Bu kanunda ve usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası anlaş-malarda hüküm bulunmayan hallerde, 18.06.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk usulü Muhakemeleri Kanunu ile 20.05.1982 tarihli ve 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun tahkim ile ilgili hükümleri uygulanacaktır"

Nihayetinde 2001 yılında 4628 sayılı Elektrik Piyasası Yasası ile elektrik sektöründeki özelleştirmelerin önün-deki tüm hukuksal engeller ortadan kaldırılmış ve büyük ölçekli özelleştirmeler için ilk adım atılmış ve elektrik kamusal hizmet olmaktan çıkartılarak alınıp satılan bir mal haline getirilmiştir.

BİZLER SEKTÖRE NASIL BAKIYORUZ VE NELER YAPTIK?

Elektrik enerjisi üretildiği anda tüketilmek zorundadır. Bu da elektrik enerjisinin üretim, iletim ve dağıtımının birlikte değerlendirilmesi demektir. Bu merkezi yapının temelini elektrik enerjisinin 'depo edilememe, üretildiği anda tüketilme' özelliği teşkil etmektedir.

Elektrik Enerjisi, ikincil bir enerji kaynağıdır. Yani başka enerji kaynakları dönüştürülerek elde edilir. Her üretimde olduğu gibi elektrik üretiminde de şu veya bu şekilde çevreye zarar verilir. Elektrik enerjisinde üretimin olabildiğince çevreci olması fikri ortaya çıkmıştır. Diğer sanayi üretimlerinde olduğu gibi enerjinin de çevre boyutunun gündeme gelmesidir.

Bütün bu etkiler birlikte değerlendirildiğinde enerjide planlama kavramı ön plana çıkmaktadır. Elektrikle ilgili temel kavramları aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz.

- Elektrik enerjisi bir kamu hizmetidir,
- Elektrik enerjisi yapısı gereği merkezi planlamayı zorunlu kılar,

- Elektrik enerjisi yapısı gereği kamu tekeli zorunlu kılar,
- Elektrik enerjisinde ticari karlılık değil, toplumsal yarar ve katma değer önemlidir,

90'lı Yıllarda Enerji Sektörüne Yönelik Yapılan Çalış-malar

EMO, geçmiş dönemlerden devraldığı gibi enerji ve özellikle elektrik enerjisi üzerine etkinliklerine ağırlık vermiştir.

Bu dönemlere daha çok enerji üretim biçimleri üzerine kaynakların ve tercihlerin tartışıldığı dönemler başla-mıştır. EMO, geçmişte olduğu gibi planlı bir enerji sektörünü savunmaya devam etmiştir.

Ağırlıklı olarak su ve kömür eksenli süren planlama anlayışı Doğalgazın devreye girmesiyle başka bir evreye geçmiştir.

Nükleer enerji ise daha çok kamu ve özel sektörün savunduğu, başta EMO ve diğer paydaşlar olmak üzere Nükleer enerji karşıtlığı ekseninde devam etmiştir.

Yine aynı dönemlerde henüz yaygın bir şekilde enerji üretiminde bir parametre olmayan rüzgar ve güneş enerjisi konusuna dikkat çekme, bu konuda yerli üretimin önemine dikkat çekmek için ARGE çalışmalarının başlatılması ve pilot uygulamaların yapılmasına dikkat çekmiştir. Bu konudaki uyarılarımız dikkate alınmamış ve bugün rüzgar ve güneş enerjisi konusunda güçlü yerli sanayi yaratılamamıştır.

Örgütlü Davranış

EMO geçmişten devraldığı geleneğe uygun olarak 90'lı yıllarda da enerji ve özellikle elektrik enerjisi üzerine yapılanları şu şekilde sayabiliriz.

- Yıllık Enerji Raporları,
- Basın açıklamaları,
- Paydaş örgütlerle ve paydaş akademisyen ve araştırmacılarla (Sendikalar, Kitle Örgütleri, TMMOB'nin ilgili odaları, emek/meslek örgütleri ile) ortak davranma platformlarının oluşturulmasına yönelik ilk adımların atılması,
- Bu çabaların devamı devamı niteliğinde yine 90'lı yılların ikinci yarısında oluşturulan ÖZELLEŞTİRME KARŞITI PLATFORM'un oluşturulması,
- Elektrik Eyaşılın enerji üretim biçimlerinden biri olan Nükleer Enerji'ye yönelik muhalefetin örgütlenmesi ve tüm paydaşlarla ortak olarak NÜKLEER KARŞITI PLATFORM'un ete kemiğe bürünmesi yine 90'lı yılların ikinci yarısında oluşturulmuştur.
- 90'lı yılların ikinci yarısından itibaren tekil tekil etkinlikler yerine bütünlüklü bir etkinlik yapılması fikri ortaya çıkmış ve ilki 1996 Yılı Aralık ayında ENERJİ SEMPOZYUMU gerçekleştirilmiştir. Daha sonra bu etkinlik TMMOB adına EMO tarafından tek yılların Aralık ayında TMMOB ENERJİ SEMPOZYUMU periyodik, kurumsal ve bütünlüklü bir etkinliğe dönüşmüştür.

Sevgi, Dostluk ve Dayanışma Dilerlerimle